

Sermayenin 'Demokrasi Mücadelesi'(2)

Geçen haftaki yazımızda, büyük sermaye çevrelerinin bugünlerde demokratik bir hukuk devletinden uzaklaşılmasına karşı eleştiri yapma ihtiyacı içine girmesinin kendi doğasına uygun olmaktan ziyade ekonomik/siyasi istikrarsızlıkların ve hukuki güvencesizliklerin dayattığı konjonktürel bir konumlanma olduğuna değinmiştik. Bu konunun kararlı bir demokrasi mücadelesi örneği olamayacağını, 1970'lerden 1990'lara giden yakın tarihin olgusal gelişmeleri zemininde göstermeye çalışmıştık. Şimdi daha yakınlara gelerek devam edelim.

24 Ocak 1980 ile 12 Eylül 1980'in ortak tahribatı 1990'larda da giderilemedi. Ancak 1990'ların koalisyon hükümetleri döneminde tarımsal üreticiler dâhil olmak üzere emek kesimlerinin taleplerinin ve çıkarlarının tamamen dışlanamadığı, özelleştirmelere karşı tepkilerin oldukça diri olduğu bir süreç yaşandı. Ama 1990'lar, 2000'lerde yüzeye çıkacak olumsuzluklara da gebeydi: (i) Dinci ve milliyetçi sağın seçmen tabanı genişlerken, sol partiler zemin kaybetmekteydi; (ii) Doğu/Güneydoğu Anadolu'daki yoğun iç çatışma ortamı, Kürt sorununu kangrenleştirirken hukuk dışına çıkışları olağanlaştırıyordu; (iii) 1990'ların ikinci yarısında, 2000'lerdeki saldırgan neo-liberal dönüşümün bütün fikrî hazırlıkları yapılıyordu. Çiller'in IMF destekli Yedinci 5 Yıllık Kalkınma Planı (1996-2000) da bunun resmi belgesi gibiydi.

AKP böyle bir dünyaya doğdu (Doğması da teşvik edildi). Doğduğu bu dünyada, silahlı terör yenilmiş, lideri Türkiye'ye teslim edilmiş (1999), iktidardaki DSP-MHP-ANAP koalisyonuna IMF/DB programları kabul ettirilmiş ve IMF'nin döviz çıpalı istikrar programının beklenen yıkıcı etkisiyle körüklenen 2001 krizinin siyasi bedeli koalisyona (hatta koalisyon dışı diğer merkez sağ partiye -DYP'ye-) ödetirilmişti. IMF/DB'na verilen Niyet Mektuplarının istikrar ve yapısal dönüşüm programlarını kararlılıkla devam ettiren AKP ise, 1980'lerdeki büyük dönüştürme hareketinin 2000'lerdeki ikinci büyük hamlesinin yerel ayağı olma rolünü büyük bir iştahla benimsiyordu. O zamana kadar yapılmış özelleştirme toplamı (8 milyar dolar) kadar bir özelleştirmeyi tek bir yıla sığdıracak denli gözü kara bir programı gururla yürütüyordu. Yerel büyük sermayenin ve uluslararası sermayenin (tabii egemen siyasi ve ekonomik kurumların da) bu iktidara desteği tamdı. 5-6 yıl öncesi Erbakan Hükümetinin yaşadığı meşruiyet sorunlarının tümü henüz ilk yıldan aşılmıştı.

2000'lerin başındaki krizin yükü emekçi kitlelere ödetilirken (özellikle de işsizlik yüzde 7'lerden yüzde 10 platosuna sıçratılırken), izleyen kapsamlı özelleştirme dalgasının yükleri (sendikasılaştırma da bu yükler arasındadır), tarımsal desteklemenin köklü bir biçimde daraltılmasının yükleri kent ve kır emekçilerinin üzerine yıkılırken iktidarın etrafındaki destek

hareleri büsbütün artmakta, borsa coşmakta, sermaye girişleri şahlanmaktaydı. 2000'lerde sahnelenen ikinci büyük dönüştürme hareketi aslında yalnızca ekonomiyle sınırlı değildi, siyasi/idari yapılanmada, eğitimde ve toplum sosyolojisi alanlarındaydı aynı zamanda.

Devlet yapısının ve toplumsal dokunun adım adım dönüştürülmesini görerek mücadele edenler "niyet okumak" ile suçlanıyorlardı; AKP yönetimi kendi niyetlerini açıkça beyan etmedikçe, onun pasif bir karşı-devrim hareketi içinde olduğu iddia edilemezdi. Bu hoşgörü veya körlük, 2011 seçimlerine kadar devam etti. Büyük sermaye çevreleri 2007'ye kadar uygulanan programın en aktif destekçileri arasında yer aldı; daha sonra iktidarın yargıyı silah olarak kullanma eğiliminin verdiği ürküntüyle bu destek parçalı hale geldi, giderek devletle iş yapanlarla sınırlanmaya başladı. Tabii iktidarın eteklerinde yükselen yandaş sermaye bu konumunu sürekli korumakta duraksamadı.

Gerçekte, AKP'nin dini temellerde ve toplumun tümünü denetleyecek şekilde (totaliter) yeni bir rejim inşa etme niyetleri başlangıçtan beri vardı ve hiç değişmemişti. Sermayenin örgütsüz ve uysal (özellikle de dinci/kaderci bir tevekkülle uysallaştırılmış) bir işçi sınıfı talebi de öyle. Büyük sermaye, kendi talebinin gerçekleştiricisi olarak gördüğü AKP iktidarının rejim değiştirme heveslerini görmemeyi tercih ederek veya bunların törpüleneceğini/kendisine zarar verecek noktaya gelmeyeceğini tahmin ederek iktidara doğrudan/dolaylı desteğini yakın zamanlara kadar sürdürdü, hala da sürdürenleri var. Ama iktidarın artık açıkça "kuvvetler birliği" yönünde ilerleyen temayülü, sınıf olarak kendisini, daha öncü göstergeler olarak içinden bazı bireyleri/teşebbüsleri tehdit eder duruma gelince (firma bazlı kayırma/cezalandırma yöntemlerinin kabalığı/öngörülemezliği iyice açığa çıkınca), kendi birikim rejiminin/kendi varlığının artık tehdit altında olduğunu düşünmeye başladı. Bu düşünce AKP ile RTE'yi birbirinden ayırarak, RTE rahatsızlığı biçimine büründü. (Aynı eğilim dışarıya için de geçerli).

Sermayenin AKP-CHP koalisyonuna bu denli sarılması da, buraya kadar yapılan tahlille tam uyumlu. İç ve dış sermayenin daha makul ve öngörülebilir bir iktidar türüne, aşırılıkları törpülenmiş ve kısmen sistem içine çekilmiş bir AKP'ye, zaten sistem içi sayılan (çünkü IMF/DB programlarının uzantısından başka bir şey olmayan) AKP ekonomik programının CHP desteğiyle (yani dolayısıyla kısmen daha bölüşümcü soslarla bezenmiş biçimiyle) sürdürülmesine sarılmaktan başka bugün için ufkunda başka seçenek kalmamış görünüyor.

Peki Türkiye böyle bir seçeneksizlik dayatmasına gerçekten mahkum mu? Peki CHP, 'Cumhuriyet'in kurucu değerlerini artık geç, bizim yeni ihtiyaçlarımıza cevap ver' şeklinde özetlenebilecek bu tür bir dayatmaya mahkum mu?

haber.sol.org.tr/yazarlar/oguz-oyan/sermayenin-demokrasi-mucadelesi-2-131060